

Å l a n d s l a n d s k a p s n ä m n d s

framställning till Ålands landsting med förslag

N:o 21/1948.

till landskapslag angående ändring av landskapsla-

gen om kommunala val i landskapet Åland, utfärdad

den 4 januari 1946.

Vid plenum den 1 mars 1948 fattade Landstinget beslut att med bifall till landstingsmannen August Lindbloms petition giva landskapsnämnden i uppdrag att taga frågan under övervägande och till Landstinget inkomma med förslag till sådan ändring av landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland, att valen förläggas till en lämpligare tidpunkt än den 4 december. Lagutskottets betänkande i ärendet låg till grund för Landstingets beslut. I likhet med petitionären ansåg lagutskottet, att den 4 december icke är en lämplig dag för förrättande av kommunala val i landskapet Åland. Lagutskottet framhåller vidare: "Detta särskilt med tanke på skärgårdens trafikförhållanden. Förslaget att förlägga valen till en lämpligare tidpunkt synes därför vara beaktansvärt. Under remissdebatten framkastade petitionären tanken, att de kommunala valen skulle kombineras med landstingsvalen och förrättas på samma dag, men detta synes likväl icke vara lyckligt. Kommunernas valapparat räcker icke till

463
635

har landskapsnämnden efter noggrann prövning av frågan beslutat uppgöra förslag till ändring av kommunala vallagen och för sin del i likhet med lagutskottet och det stora flertalet av kommunalfullmäktige stannat vid den 4 oktober såsom den lämpligaste tidpunkten för valets förrättande. Övriga av den ändrade tidpunkten för valet be-
tingade ändringar hava även vidtagits i förslaget.

Hänvisande till förestående får landskapsnämnden vördsammast förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland, utfärdad den 4 januari 1946.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting beslutat, att §§ 1, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12 och 28 i landskapslagen den 4 januari 1946 om kommunala val i landskapet Åland skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

Ordinarie val av fullmäktige, varom stadgas i kommunallagen för landskommunerna i landskapet Åland och landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamn, skall vidtaga den 4 oktober och slutföras samma eller, om fullmäktige så bestämma, följande dag.

694
694
för detta arrangemang. I princip är det även oriktigt, att de gamla fullmäktige skola funktionera över ett halvt år efter nyvalet. Vetenskapen om, att deras mandat i många fall upphört, kan inverka avtrubbande på den goda viljan att handhava kommunens angelägenheter på bästa möjliga sätt.

För sin del anser utskottet, att den 4 oktober vore lämplig dag för valen."

För att utröna kommunernas åsikt i saken tillsände landskapsnämnden den 19 maj 1948 samtliga kommunalfullmäktige i landskapet en cirkulärskrivelse, vari frågan i korthet refererades och fullmäktige anmodades taga saken under behandling, samt om ändring angående tidpunkten för de kommunala valen ansågs vara av nöden, göra förslag om tidpunkten för sagda val. Av de inkomna förslagen framgår, att tio kommuner anse den 4 oktober vara en lämplig valdag. Två kommuner vilja förlägga valen till den 4 juni, och en kommun anser att den 4 december bör bibehållas som valdag. Svar har icke ingått från 3 kommuner.

I enlighet med sitt av Landstinget erhållna uppdrag, och sedan uppenbart blivit att den allmänna åsikten är, att den nuvarande tidpunkten för förrättande av kommunala val i landskapet är olämplig,

483
635
har landskapsnämnden efter noggrann prövning av frågan beslutat uppgöra förslag till ändring av kommunala vallagen och för sin del i likhet med lagutskottet och det stora flertalet av kommunalfullmäktige stannat vid den 4 oktober såsom den lämpligaste tidpunkten för valets förrättande. Övriga av den ändrade tidpunkten för valet betingade ändringar hava även vidtagits i förslaget.

Hänvisande till förestående får landskapsnämnden vördsammast förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av landskapslagen om kommunala val i landskapet Åland, utfärdad den 4 januari 1946.

På framställning av Ålands landskapsnämnd har Ålands landsting beslutat, att §§ 1, 3, 4, 5, 6, 9, 10, 12 och 28 i landskapslagen den 4 januari 1946 om kommunala val i landskapet Åland skola erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

Ordinarie val av fullmäktige, varom stadgas i kommunallagen för landskommunerna i landskapet Åland och landskapslagen om kommunalförvaltning i Mariehamn, skall vidtaga den 4 oktober och slutföras samma eller, om fullmäktige så bestämma, följande dag.

Om förrättande av fyllnadsval stadgas i § 45.

§ 3.

För valets förrättande utse fullmäktige i april månad av det år varunder val av fullmäktige skall verkställas, bland kommunens valbara medlemmar en centralnämnd, bestående av en ordförande och fyra ledamöter, av vilka fullmäktige förordna en till viceordförande, jämte fyra ersättare, samt, där kommunen är indelad i röstningsområden, särskilt för varje sådant område en valnämnd, bestående av en ordförande och två ledamöter, av vilka fullmäktige förordna den ena till viceordförande, jämte tre ersättare; och fortgår tiden för deras uppdrag till dess nya nämnder utsetts.

Dör ordförande, ledamot eller ersättare i central- eller valnämnd eller avgår han till följd av bortflyttning eller annan laga orsak, innan tiden för hans befattning är ute, skall fyllnadsval verkställas.

§ 4.

För varje röstningsområde skall inom juni månad vallängd upprättas av områdets valnämnd. I vallängden införas enligt årets mantalsläng samtliga inom röstningsområdet bosatta medlemmar av kommunen, vilka före ingången av det löpande året fyllt tjugoett år, och

vilka i landskapet haft sitt laga bo och hemvist under minst fem år.

Är omständighet veterlig, som utesluter någon i längden antecknad person från valrätt, skall därom antecknas vid hans namn i längden.

Valnämnden bör underskriva vallängden.

Är staden Mariehamn indelad i röstningsområden, ankommer det å magistraten att för varje sådant område upprätta erforderlig vallängd; och gälle för övrigt beträffande magistraten vad i §§ 5, 6 och 7 stadgas om valnämnd.

Vederbörande mantals- eller häradsskrivare skall det år, då val av fullmäktige skall verkställas, före juni månads ingång emot stadens avgift till valnämnd översända förteckning över alla de i mom. 1 nämnda personer, vilka enligt det löpande årets mantalslängd inom röstningsområdet äro bosatta och vilka fyllt tjugoett år. Förteckningen införas på vederbörligen fastställda blanketter.

Vederbörande prästerskap och församlingsföreståndare samt mantals- och häradsskrivare, länsman och stadsfiskal äro skyldiga att lämna valnämnd erforderliga upplysningar.

§ 5.

Vallängd skall från och med den 1 juli till och med den 15 i samma månad vara å lämpligt ställe inom röstningsområdet under behörig

698 888

tillsyn framlagd för granskning, varom bör tillkännagivas i den ordning, som angående kommunala tillkännagivanden är gällande.

§ 6.

Har röstberättigad medlem av kommunen utelämnats från vallängden och vill han begära rättelse, framställa sitt yrkande skriftligen eller muntligen vid valnämndens sammanträde den 2 augusti eller ingi-
ve därförinnan sitt yrkande på rättelse, skriftligen avfattat till valnämndens ordförande. Förmenar någon, att annan person obehöri-
gen upptagits i vallängden, och vill han begära rättelse, skall yr-
kande om rättelse skriftligen inlämnas till valnämndens ordförande senast den 20 juli.

Innehåller skrift yrkande, att någon i vallängden upptagen skall
avföras från längden, utfärde ordföranden senast den 24 juli till-
kännagivande härom till denne med anvisning, att han är i tillfäl-
le att å angivet ställe taga del av skriften och senast under för-
loppet av juli månad till valnämnden ingiva skriftlig förklaring.

Sådant tillkännagivande inlämnas till postbefordran under omslag
varå emottagarens namn och boningsort äro tecknade; dock är val-
nämnden obetaget att även på annat sätt tillställa honom detsamma.
Tillkännagivandet skall dessutom anslås å anslagstavlan för kommunen

699 889

la tillkännagivanden.

Anmärkningar mot vallängd föredragas och avgöras vid valnäm-
dens sammanträde den 2 augusti.

Den, som icke nöjes åt valnämnds beslut, söke däri före den 15
augusti ändring hos länsstyrelsen i landskapet Åland, vilken det
åligger att ofördröjligen upptaga ärendet till behandling och del-
giva valnämnden sitt utslag i ärendet. Utslaget skall av nämnden
kungöras genom anslag, på sätt i mom. 3 är stadgat.

Uti länsstyrelsens utslag får ändring sökas i Högsta förvalt-
ningsdomstolen senast inom trettio dagar efter den dag länsstyrel-
sens utslag gavs, denna dag dock oräknad, och lände därvid till ef-
terrättelse, vad om sådant ändringssökande i allmänhet är stadgat,
likväl sålunda, att besvär även må inom besvärstiden inlämnas till
länsstyrelsen i landskapet Åland för att därifrån vidare befordras.

Högsta förvaltningsdomstolen äger genom länsstyrelsen i landska-
pet Åland till valnämnden överstyra sitt i saken givna utslag.

§ 9.

Anhållan om offentliggörande av valmansförenings kandidatlista
göres skriftligen av ombudsman hos centralnämnden senast den 25 au-
gusti före klockan tolv. Ansökan skall åtföljas av den skrift,

10700
varigenom valmansföreningen bildats. I ansökan skall ombudsmannen försäkra, att de personer, vilkas namn ingå såsom underskrifter å sagda skrift, äro valberättigade inom kommunen, så ock att de egenhändigt undertecknat skriften.

Upptager valmansförenings kandidatlista person, som jämväl är annan valmansförenings kandidat, vare han berättigad att få sitt namn avlägsnat från listan, såframt han icke är medlem av valmansföreningen eller eljest lämnat sitt medgivande att av föreningen uppställas såsom kandidat. Ansökan om sådan ändring av valmansförenings kandidatlista skall skriftligen göras av den, som påyrkat ändringen, hos centralnämnden senast den 1 september före klockan tolv.

§ 10.

Valmansföreningar, vilka vilja med varandra samverka för valet, kunna sammansluta sig till ett valförbund. Om anslutning till valförbund besluter envar valmansförening; valmansförening likväl obehaget att i den skrift, varigenom föreningen bildats, eller genom särskilt bemyndigande uppdraga åt en eller flera av sina medlemmar att å föreningens vägnar därom fatta beslut.

Valförbund bildas sålunda, att därtill anslutna valmansföreningar härom gemensamt upprätta en skriftlig överenskommelse, i vilken bör

00731
upptagas ordningsnummern för föreningarnas kandidatlistor och som å valmansföreningarnas vägnar undertecknas av dessas ombudsmän. Envar ombudsman skall till sin namunderskrift föga anteckning om ordningsnummern för den av honom företrädde valmansföreningens kandidatlista. Överenskommelsen skall jämväl innehålla bemyndigande för en av undertecknarna att vara valförbundets ombudsman och för en annan att vara dennes ersättare. I överenskommelsen må för valförbundet föreslås viss rubrik, varom dock centralnämnden äger slutligt bestämma.

Överenskommelsen skall av valförbundets ombudsman inlämnas till centralnämnden senast den 4 september före klockan tolv. Tillika skall till nämnden ingivas valmansföreningarnas beslut om anslutning till valförbundet, eller, där förening uppdragit åt vissa av sina medlemmar att härom besluta, det åt dessa givna bemyndigandet, såvitt detsamma ej ingår i den skrift, varigenom valmansföreningen bildats, ävensom sagda medlemmars beslut angående anslutning till valförbundet.

Valmansförening må icke ingå i flere än ett valförbund.

§ 12.

Centralnämnden sammanträder den 15 och 27 augusti, den 4 septem-

ber samt senast dagen efter valet. Vid behov sammanträder nämnden även den 1, 10 och 12 september samt å andra dagar, då ärendenas handläggning sådant påkallar.

Den 15 augusti utfärdar centralnämnden de i § 11 omförmälda meddelanden.

Den 27 augusti upptager nämnden till granskning och förser med ordningsnummer de ansökningar och kandidatlistor, som för valmansföreningarna inlämnats, och meddelar dem de valberättigade till kännedom genom anslag i centralnämndens samlingsrum. Finnes ansökan icke vara behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildad, skall centralnämnden meddela ombudsmannen underrättelse att ansökningshandlingarna avslagits och uppgiva skälen för avslaget. Tillika böra handlingarna till ombudsmannen återställas. Var orsaken till avslaget den, att ansökan icke varit behörigen gjord eller valmansförening icke lagligen bildats, vare ombudsmannen befogad att ännu inom fyra dagar därefter ånyo inlämna handlingarna, behörigen rättade. Dock må rättelse icke äga rum i det fall, a) att den skrift, varigenom valmansföreningen bildats, ej är undertecknad av erforderligt antal valberättigade medlemmar; b) att den person, som inlämnat ansökningshandlingarna, icke är behörig att företräda föreningen; samt c) att an-

sökningshandlingarna inlämnats sentida eller inkommit i annan än härför stadgad ordning.

Den 1 september granskar nämnden de ändringar, vilka ombudsman vidtagit på grund av den honom enligt mom. 3 tillkommande rätt. Samma dag föredragas inkomna ansökningar om sådan ändring av valmansförenings kandidatlista, som i § 9 mom. 2 omförmäles; börande valmansföreningens ombudsman, innan ärendet skall till slutlig prövning upptagas, beredas tillfälle att vara i saken hörd.

Den 4 september ingår nämnden i granskning av inkomna handlingar angående bildande av valförbund. Finnas dessa icke vara behörigen avfattade eller valförbundet icke eljest lagligen bildat, skall nämnden utan dröjsmål skriftligen meddela valförbundets ombudsman, att valförbundet eller viss valmansförenings anslutning till det samma ej kunnat godkännas samt uppgiva skälen för avslaget. De felaktigheter, som föranlett avslaget, kunna inom fyra dagar därefter rättas genom åtgärd av ombudsmannen. Dock må rättelsen icke äga rum i det fall, a) att överenskommelse, varigenom valförbundet bildats, icke undertecknats av vederbörande valmansförenings ombudsman; b) att beslut om valmansförening, om anslutning till valförbund eller bemyndigande för vissa personer att å föreningens väg-

nar härom besluta, icke undertecknats av föreningens samtliga medlemmar; c) att obehöriga personer deltagit i beslut om valförbundets bildande; d) att den person, som inlämnat handlingarna, icke är behörig att företräda valförbundet; e) att valförbundets ombudsman icke inlämnat överenskommelseskraften eller föreskriven utredning angående valmansföreningarnas anslutning till förbundet; ävensom f) att handlingarna inlämnats sentida eller i annan än härför stadgad ordning.

Den 10 september granskar nämnden de ändringar, vilka valförbundets ombudsman med stöd av föregående moment vidtagit i handlingarna angående bildande av valförbund.

Har valmansförenings anslutning till valförbund avslagits, skall centralnämnden på därom av valmansföreningens ombudsman gjord skriftlig anmälan, som bör inlämnas till nämnden senast den 12 september före klockan tolv, utesluta föreningens kandidatlista från den valsedel, som skall vid valet användas. Sådan anmälan kan ske antingen i den skrift, varigenom föreningen bildats, i stöd av ett åt ombudsmannen givet bemyndigande, eller på grund av en till anmälan fogad skriftlig förklaring, undertecknad av mer än hälften av föreningens medlemmar, och vari ombudsmannen bemyndigats att vidtaga nämnda åtgärd. I senare fallet bör ombudsmannen i anmälan försäkra

ra, att underskriften i sagda förklaring tillkommit genom egenhändig namnteckning.

§ 28.

Har blott en kandidatlista blivit för valet godkänd, anses denna hava vunnit valmännens enhälliga anslutning, och förklare centralnämnden vid sammanträde den 4 oktober för valda så många av kandidatlistans valbara kandidater, räknat från listans början, som skola vid valet utses.

Har särskild valförrättning ägt rum, bör rösträkningen vidtaga senast dagen efter valet samt så snart som möjligt slutföras.

Då rösträkningen skall begynna, öppnas de från varje särskilt röstningsområde till centralnämnden inkomna valsedlarnas omslag, räknas däri befintliga valsedlar och jämföras antalet med det i valnämndens protokoll antecknade.

Därefter skola valsedlarna öppnas och ordnas sålunda, att till en röstgrupp förenas de sedlar, i vilka väljaren avgivit sin röst för samma kandidatlista.

Denna landskapslag tillämpas från och med den 1 januari 1949.

Mariehamn den 31 augusti 1948.

På

landskapsnämndens vägnar:

Lantråd

G. Strandfält

Viktor Strandfält.

Landskapssekreterare

Ch. Stormbom

Ch. Stormbom.